

Ενότητα 5^η:

Οριοθέτηση και τεχνικές του ελέγχου:

Σύμφωνη με το Σύνταγμα ερμηνεία και μερική αντισυνταγματικότητα

Λίνα Παπαδοπούλου

Επ. Καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

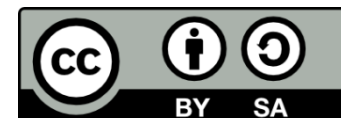

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

- Αντικείμενο του ελέγχου συνταγματικότητας: έλεγχος αντίθεσης του νόμου προς το Σύνταγμα
- Όρια του δικαστικού ελέγχου συνταγματικότητας των νόμων
- Τεχνικές του ελέγχου συνταγματικότητας

Σκοποί ενότητας

- Να κατανοηθούν τα όρια του δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων με κριτήριο το Σύνταγμα
- Να παρουσιασθούν οι τεχνικές του δικαστικού ελέγχου που κατατείνουν στη διαφύλαξη του νόμου ως συνταγματικού

Όρια του δικαστικού ελέγχου

Ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων συνιστά έλεγχο *αντίθεσης του νόμου προς το Σύνταγμα και όχι συμφωνίας προς αυτό:*

πρόκειται, στην κυριολεξία, για έλεγχο της αντισυνταγματικότητας των νόμων

Διάγνωση της αντισυνταγματικότητας

- Με δικαστική απόφαση
- Συγκεκριμένες και περιορισμένες οι συνέπειες του ελέγχου:
 - Συγκεκριμένος και
 - Δηλωτικός ο χαρακτήρας του ελέγχου

Οριοθέτηση του ελέγχου

1. Ο δικαστικός αυτοπεριορισμός
2. Η 'σύμφωνη με το Σύνταγμα' ερμηνεία του νόμου
3. Η αναγνώριση μερικής αντισυνταγματικότητας

1. Ο δικαστικός αυτοπεριορισμός

- A) Το τεκμήριο της συνταγματικότητας των νόμων

- B) Ο σεβασμός του θεσμικού ρόλου του Νομοθέτη

- Γ) Η υποχρέωση αιτιολογίας των δικαστικών αποφάσεων

A) Τεκμήριο συνταγματικότητας των νόμων

Ελέγχεται η *αντίθεση* και όχι η συμφωνία του Νόμου προς το Σύνταγμα:

- Ο Νόμος ισχύει και εφαρμόζεται άμεσα από όλα τα κρατικά όργανα
- Πρόκειται για τεκμήριο που απορρέει από την κατανομή των κρατικών λειτουργιών
- Η αντισυνταγματικότητα ενεργεί κατά κανόνα *ex nunc*

B) Ο θεσμικός ρόλος του Νομοθέτη

- Ελευθερία του Νομοθέτη να νομοθετεί χωρίς να απαιτείται προς τούτο εξουσιοδότηση ή εντολή άλλου οργάνου
- Εν αμφιβολία, η αρμοδιότητα θέσπισης ενός κανόνα δικαίου ανήκει στον Νομοθέτη
- Ο Νομοθέτης διαθέτει την πρωτοβουλία της νομοθέτησης καθώς και ευρύτατα περιθώρια δράσης, εν αντιθέσει με τη διακριτική ευχέρεια της Διοίκησης

Γ) Αιτιολογία δικαστικών αποφάσεων

- Υποχρέωση και όχι δυνατότητα
- Ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία κατά το άρθρο 93 παρ. 3 Σ.
- Τα δικαστήρια αυτοπεριορίζονται, σεβόμενα την πρωτοκαθεδρία του Νομοθέτη

2. Η ‘σύμφωνη με το Σύνταγμα’ ερμηνεία

Έννοια: Μεταξύ περισσότερων, νομικά θεμελιωμένων και δικανικά υποστηρίξιμων, υφιστάμενων ερμηνειών, ο δικαστής που διενεργεί τον έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων οφείλει να επιλέξει εκείνη που δεν δημιουργεί πρόβλημα αντίθεσης προς το Σύνταγμα

Νομολογιακά παραδείγματα 'σύμφωνης με το Σύνταγμα ερμηνείας'

- ΣΤΕ Ολ. 2216/1977
- ΣΤΕ 2139/1993, ΝοΒ 1994, σ. 1235
[φάκελοι πολιτικών φρονημάτων]
- ΣΤΕ 4207/1997, Αρμ 1997, σ. 1393
[περιβάλλον: αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης]

(συνέχεια)

- ΑΠ Ολ. 8/1998, ΤοΣ 1998, σ. 168 = ΝοΒ 1998, σ. 496
- ΣτΕ 1776/2000
- ΣτΕ 3216/2003, ΤοΣ 2003, σ. 1172 με σχόλιο Α. Μανιτάκη [άδεια ανατροφής τέκνου]
- ΣτΕ 1508/2002 [παράταση παραγραφής χρεών προς το Δημόσιο]

(συνέχεια)

- ΣΤΕ 1639/2003, ΔΤΑ 2004, σ. 1020 [άρ. 4 παρ. 3 ΚΕΔΕ]
- ΣΤΕ 3116/2005
- ΣΤΕ 1540/2012 [άδεια ανατροφής τέκνου]
- ΣΤΕ 1198/2012 [μη χορήγηση αποδεικτικού ενημερότητας]

(συνέχεια)

- ΣΤΕ 1032/2013 (μειοψ.) [δέσμευση τραπεζικών λογαριασμών και περιουσιακών στοιχείων]
- ΣΤΕ 178/2013 [αντιρρησίες συνείδησης]

3. Η μερική αντισυνταγματικότητα

Έννοια: Η κρίσιμη διάταξη κρίνεται αντισυνταγματική μόνο καθ' ό μέρος περιλαμβάνει ή αποκλείει περιπτώσεις όπως η επίδικη

Νομολογιακά παραδείγματα μερικής αντισυνταγματικότητας

- ΣΤΕ ΟΛ. 58/1977, ΤοΣ 1977, σ. 623
- ΣΤΕ 1911/1995, ΤοΣ 1995, σ. 909
[άσκηση προσφυγής μονάχα από μετόχους που εκπροσωπούν ορισμένο ποσοστό κεφαλαίου]
- ΣΤΕ 1607/1995, ΤοΣ 1996, σ. 519
[Σ.Σ.Ε. Ισραηλιτικής Κοινότητας Αθηνών]

(συνέχεια)

- ΑΕΔ 2/1999, ΕΛΛΔ/νη 1999, σ. 549
[ανακοπή ΚΕΔΕ κατά προγράμματος
πλειστηριασμού]
- ΣΤΕ Ολ. 647/2004, ΕΔΔΔΔ 2004, σ. 581 = Αρμ
2004, σ. 766 = ΕΔΚΑ 2004, σ. 346
[παράβολο έφεσης]
- ΣΤΕ 1972/2012 [Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε]
- ΣΤΕ Ολ. 4202/2013 [ανέγερση και λειτουργία
ευκτηρίου οίκου]

Βιβλιογραφία

- Αλιβιζάτος, Ν., «Το ‘τεκμήριο της συνταγματικότητας των νόμων’ – Ερμηνευτική ‘ένδειξη’ ή πολιτική προτροπή;» σε: *Χαρμόσυνο Αριστόβουλου Μάνεση Ι*, Αθήνα, Σάκκουλα, 1994, σ. 63 επ.
- Γέροντας, Απ., «Η σύμφωνη με το Σύνταγμα ερμηνεία και ο έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων στη Δυτική Γερμανία», *ΤοΣ* 1982, σ. 1
- Γιαννακόπουλος, Κ., *Η επίδραση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον δικαστικό έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Σάκκουλα, 2013, σ. 136-211
- Μανιτάκης, Α., *Κράτος Δικαίου και δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας Ι*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Σάκκουλα, 1994

(συνέχεια)

- Μανιτάκης, Α., «Οι αυτοδεσμεύσεις του δικαστή από τον παρεμπόδιοντα έλεγχο της (αντι)συνταγματικότητας των νόμων», ΤοΣ 2006, σ. 402-429 = <http://law-constitution.web.auth.gr/manitakis/files/manitakis-89.pdf>
- Μπουκουβάλα, Β., *Η σύμφωνη με το Σύνταγμα ερμηνεία των νόμων και ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας*, Διδακτορική διατριβή, διαθέσιμη σε: <http://phdtheses.ekt.gr/eadd/handle/10442/26825>
- Πινακίδης, Γ., «Η ‘σύμφωνη με το Σύνταγμα ερμηνεία’, Τεχνική του δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων ή μέθοδος ερμηνείας του Νόμου δια του Συντάγματος», ΤοΣ 2001, σ. 461
- Σκουρής, Β. / Βενιζέλος, Ευ., *Ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων, Ειδικά Θέματα Δημοσίου Δικαίου*, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλα, 1985, σ. 91 επ.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Βασιλική Κόκοτα
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2013-14

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

